

JAN KŘIPAČ / 23. 8. 2022

Podzimní Ponrepo: raritní filmy, objevy i to nejlepší ze současné produkce

Po letní přestávce začalo opět promítat pražské kino Ponrepo. Jaké programové novinky nabídne v této sezóně divákům? Odpovídají vedoucí kina David Havas a dramaturg Milan Klepikov.

Unikátní projekce – nejen co do filmových materiálů, ale také vybraných titulů – slibuje tradičně cyklus Film před sto lety. Jaké snímky uvidí diváci tentokrát?

Milan Klepikov: Až do pandemie jsme v rámci cyklu promítali filmy staré skutečně rovných sto let. Covid-19 nám tuhle kontinuitu fatálně naboural a my se teď proto budeme častěji vracet i k filmům starým 101 nebo 102 let, protože by bylo škoda různé poklady, které Národní filmový archiv schraňuje, nepředstavit. Někdy jde skutečně o vyložené objevy, o filmy, které v žádném jiném archivu na světě ve sbírkách nemají a o nichž často Wikipedie mylně tvrdí, že se vůbec nedochovaly. Aktuální podzimní sezóna je věnována největším hvězdám počátku dvacátých let, a to jak těm hollywoodským, jako byli Rudolph Valentino, Douglas Fairbanks nebo Mary Pickfordová, tak evropským, jako byli Conrad Veidt, Ivan Možžuchin nebo Fritz Kortner.

Filmová historie, na níž se dramaturgie Ponrepa soustředí, je v programu nahlížena také perspektivou dvou umělců Ludvíka Švába a Ivana Vojnára. Proč právě jich?

Milan Klepikov: Letos osmdesátiletý Ivan Vojnár je významný český kameraman a v polistopadové éře režisér několika hraných filmů, které stojí za to připomenout (Lesní chodci, Cesta pustým lesem). Jako jednomu z nejvěrnějších návštěvníků Ponrepa mu zároveň náleží právo vybrat do programu filmy svého srdce, z těch méně známých

upozorňuji na Krajkářku Clauda Goretty se začínající Isabelle Huppertovou.

Ludvík Šváb byl předním členem skupiny českých surrealistů, zároveň ale i velkým znalcem dějin filmu a náruživým účastníkem pracovních archivních projekcí. Národní filmový archiv mu před několika lety věnoval reprezentativní publikaci *Uklidit až po mé smrti*, kterou vřele doporučuji. Šváb přispíval i do programu Ponrepa a náš aktuální cyklus Kabinet dr. Švába nám dává příležitost některé z jeho textů znovu otisknout. V našem podzimním programu se Ludvík Šváb symbolicky setká se svým přítelem, dalším velkým znalcem filmu z okruhu Vratislava Effenbergera: s Petrem Králem. Minicyklus Když komedie byla Králem připomene básníkovo juvenilní zaujetí americkou němou komedií (a hlavně Busterem Keatonem), které pak coby už zralý autor ve Francii zúročí v dvojdílné práci, patřící k vrcholům světové filmové literatury na dané téma.

Na podzim jste také přichystali několik nových průběžných cyklů. Jedním z nich je *Lucidní kino*, připravované ve spolupráci s časopisem Full Moon. Co se skrývá za jeho poněkud tajemným názvem?

David Havas: Přemýšlel jsem, jak – trochu víc zpoza rohu – vkládat do programu filmy, které nejsou úplně zřetelně definovanými popkulturními milníky, nebo „midnight movies“, ale jsou obskurní, snové, divné... Ruku v ruce s tím se taky nabízela otázka – která je v současné době pro kina a obecně živé kulturní akce mimořádně důležitá –, jaké komunitě takové filmy nabídnout. Ideálně jakému průsečíku více různých diváckých skupin nabídnout něco, na co přijde každý divák z trochu jiného popudu. Proto jsme se domluvili s mými bývalými kolegy Palákem a Peřinou z Fullmoonu, magazínu, který se věnuje spíše hudbě než výhradně filmu, že zkusíme propojit publika Ponrepa a časopisu věnujícímu se alternativní hudební scéně. No a o co půjde. Půjde o cyklus filmů věnovaný spektaklu a nesnadno dešifrovatelné kinematografii, snové logice narativu... Sledování takových filmů potom do jisté míry připomíná lucidní snění. Divák musí být také maximálně pozorný a bdělý, tedy lucidní, aby na tyto často kontroverzní a neohrožené tvůrčí vize přistoupil. Cyklus začneme přiléhavě Černým měsícem Louise Malla, kouzelnou parafrází *Alenky v říši divů* s Warholovou superstar Joem Dallesandrem, kamerou Svena Nykvista a mluvícím černým jednorožcem. Následovat ho potom budou další filmy z ranku splněných snů snad nejen našeho tria.

A jak je koncipován cyklus *hranice* (...)?

David Havas: To je zase jiný joint venture – a to se skvělou kolegyní Iwonou Łyko, kurátorkou sbírky dokumentárního filmu. Společně jsme se zkusili zaměřit na dost často revidovaný pojem hranic (ve) filmu (jmenovala se tak i legendární konference organizovaná mým kolegou Václavem Kofroněm a nadřízeným Michalem Bregantem s all-star účastníky formátu Petříček, Zuska, Klimeš, Jachnin a dalšími). Vzhledem k současné ideologické polaritě ve společnosti jsme se chtěli zaměřit jak na meze porozumění, tak na jiné nepřekročitelné hranice a jak píšeme v anotaci „čáry v písku“. Miroslav Petříček na té zmíněné konferenci zakončil svůj příspěvek diagramem – symbolizujícím, že ony hranice jsou vlastně také potenciálními styčnými body, oblastmi vzájemného obohacení a výměny. Název je tedy trochu úmyslně fluidní a dovoluje nám promítnout například Watkinsův slavný fiktivní dokument *Punishment Park*, stejně tak jako přemítavý filosofický sebereflexivní snímek Thea Angelopoulou *Věčnost a den*. Jak *Lucidní kino*, tak *hranice* (...) plánujeme jako dlouhodobé cykly s měsíční periodicitou, takže se těším, ke kterým titulům se postupně propracujeme a výchozí téma stočíme.

Jak bude v podzimním programu zastoupena současná kinematografie?

Milan Klepikov: Dvakrát zahrajeme hraný film *Díra* pojednávající o prozkoumávání rozsáhlého jeskynního komplexu v Kalábrii před šedesáti lety. Michelangelo Frammartino, který *Díru* natočil, přichází každých deset let vždy pouze s jedním novým snímkem; nejen pro mne jsou to ty nejzásadnější filmy, jaké po miléniu v Itálii vznikly. I z ostatní evropské produkce se snažíme upozorňovat na díla, která nerespektují úmorné stereotypy dnešní artové produkce, na filmy, jako je *France* Bruno Dumonta nebo *Na palubu!* Guillaumea Braca.

Dramaturgickou linií, která se vine celým programem, je připomenutí několika filmařských osobností – Boba Rafelsona, Petera Brooka, Lívie Gyarmathyové. Fassbinderovské výročí oslavíte patřičně velkolepě a zároveň netradičně. Čím?

Milan Klepikov: Patnáct a půl hodin našeho programu v říjnu zabere Fassbinderovo životní dílo *Berlin Alexanderplatz*, realizované v roce 1979 v produkci západoněmecké veřejnoprávní televize; režisér ale tuto svou adaptaci románu Alfreda Döblina považoval od začátku za film v pravém slova smyslu, takový, jaký může plně vyznít pouze na plátně kin.

Z filmových osobností bych kromě těch, které zmiňuješ, upozornil ještě na španělského avantgardistu José Antonio Sistiagu nebo na Portugalce Miguela Gomeše. Jako v případě Fassbindera půjde o naprosto zásadní díla, které nemáme ve sbírkách, a spolupráce se zahraničními partnery nám umožní aspoň jednorázově jejich mimořádné snímky zahrát. Sistiaga maloval přímo na filmovou surovinu pomocí štětců, fixů, inkoustu, písku a mořské vody. Miguel Gomes zase dokazuje, že pro výpověď o současném světě může být dobrým vzorem Šeherezáda z *Tisíce a jedné noci*, odtud jak název jeho filmu, tak i jeho délka.